

Centrālā statistikas pārvalde

gada pārskats 2021

gada pārskats
2021

Priekšvārds

Godātais lasītāj!

Pārskata gadā turpinājās dažādu ierobežojumu izaicinājumi ikvienam gan darbā, gan sadzīvē. Kvalitatīvu un savlaicīgu statistikas datu nozīme šajā iedzīvotājiem sarežģītajā laikā arvien pieaug. Statistikas datu lietotājiem bija nepieciešama informācija par dažādiem aspektiem, kas ietekmē mājražotniecības un katra cilvēka labklājību. Centrālā statistikas pārvalde aktīvi strādāja, lai atbalstītu arvien augošās datu lietotāju vajadzības. Mūsu darba svarīgākie attīstības virzieni bija jaunu metožu attīstība, tehnoloģisko iespēju izmantošana un administratīvo datu lietpratīgs lietojums. Latvijas statistiķi pierādījuši, ka spēj inovatīvi risināt arvien pieaugošo pieprasījumu pēc kvalitatīviem statistikas datiem.

Pandēmijas diktētie noteikumi veicināja straujāku izaugsmi un pārmaiņas Centrālās statistikas pārvaldes darbā. Pilnveidojām iestādes iekšējos darba procesus, lai saglabātu augstu darba efektivitāti. Iepriekšējos gados veiktās iestrādes informācijas tehnoloģiju infrastruktūras modernizācijā un atbalsta procesu automatizācijā ir ļāvušas Centrālajai statistikas pārvaldei sekmīgi nodrošināt pamatfunkcijas, iekļaujot elastīgu pieeju aktuālu datu sagatavošanā atbilstoši pieprasījumiem. Izmantojot gan struktūrfondu finansējumu, gan valsts prioritāri veicamajiem pasākumiem piešķirto finansējumu, 2021. gadā turpinājām Ārējās tirdzniecības statistikas datu apstrādes sistēmas izstrādi, sākām jauna Statistikas uzņēmumu reģistra un Statistisko klasifikāciju satura pārvaldības sistēmas izveidi.

Pandēmijas ietekmē dinamiskas pārmaiņas notikušas arī oficiālās statistikas nodrošināšanā. Attīstot partnerības administratīvo datu izmantošanas jomā un ieviešot inovatīvas metodes, Centrālā statistikas pārvalde spēja operatīvi reaģēt uz jaunu datu pieprasījumiem, lai atbalstītu lēmumu pieņemējus ārkārtas situācijas laikā. Nodrošinājām aktuālus datus par pandēmijas izplatību, sabiedrības vakcināciju, nodarbinātību un citiem nozīmīgiem sociāli ekonomiskajiem jautājumiem.

Latvija kā viena no pirmajām valstīm Eiropas Savienībā ir publicējusi 2021. gada tautas un mājokļu skaitīšanas rādītājus, tajā skaitā daudzus datus nodrošinot ļoti sīkā ģeogrāfiskā dalījumā. Tas bija iespējams, pateicoties inovācijām tautas un mājokļu skaitīšanā (Latvijā tā pirmoreiz notika, izmantojot tikai administratīvos datus), kā arī jau kopš 2012. gada mērķtiecīgi veiktajam darbam iedzīvotāju skaita novērtēšanas metodes izstrādē un datu apstrādes procesu pilnveidē.

Ir noslēgusies arī 2020. gada lauksaimniecības skaitīšana – esam saskaitījuši visas Latvijas lauku saimniecības un tajās nodarbinātos, apzinājuši lauksaimniecībā izmantotās zemes platības un noteikuši saimniecību specializāciju, bet gada beigās apstrādātos datus nosūtījuši Eurostat. Liels paldies lauksaimniekiem par atsaucību! Varam būt lepni par paveikto darbu, jo šie dati būs nopietns palīgs lauksaimniecības politikas veidotājiem un lēmumu pieņēmējiem gan starptautiski, gan reģionāli.

Aizvadītais sarežģītais darba periods kārtējo reizi parādījis, ka Centrālās statistikas pārvaldes lielākā vērtība ir tās darbinieki – lojāli, profesionāli un godprātīgi, izaicinājumos un pārmaiņās spēcīgs balsts ir viņu bagātā pieredze un neizsīkstošais radošums. Ar šī pārskata starpniecību izsaku pateicību ikvienam darbiniekam par atbildību un ieinteresētību iestādes mērķu sasniegšanā, sniedzot sabiedrībai aktuālu un kvalitatīvu statistiku.

Pārskatā aicinu iepazīties ar Centrālās statistikas pārvaldes apkopotajiem 2021. gada darba rezultātiem, īstenotajiem darbības virzieniem un izpildītajiem uzdevumiem, ar būtiskākajām pārmaiņām, kā arī ar informāciju par iestādes resursiem un izvirzītajām prioritātēm 2022. gadam.

Foto: Vilena Krasņitska

Aija Žigure
Centrālās statistikas pārvaldes
priekšiece

PRIEKŠVārds	3
SAĪSINĀJUMI	6
PAMATINFORMĀCIJA PAR CENTRĀLO STATISTIKAS PĀRVALDI	8
STATISTIKAS DIMENSIJAS	11
JAUNĀS EUS REGULAS IEVIESTĀS PĀRMAIŅAS UZŅĒMĒJDARBĪBAS STATISTIKĀ	17
ĀRĒJĀS VIDES IZMAIŅU VIRZĪTAS PĀRMAIŅAS	24
KVALITĀTES UN INFORMĀCIJAS DROŠĪBAS PĀRVALDĪBA	28
STARPTAUTISKĀ SADARBĪBA	31
KOMUNIKĀCIJA AR SABIEDRĪBU	34
RESURSU PĀRVALDĪBA	37
INFORMĀCIJAS UN KOMUNIKĀCIJAS TEHNOLOĢIJAS	38
FINANŠU RESURSI UN REZULTATĪVIE RĀDĪTĀJI	39
PERSONĀLS UN PERSONĀLA VADĪBA	43
NĀKAMĀJĀ GADĀ PLĀNOTIE PASĀKUMI	46

SAĪSINĀJUMI

ANO	Apvienoto Nāciju Organizācija
ANO EEK	Apvienoto Nāciju Organizācijas Eiropas Ekonomiskā komisija
COICOP	ANO Individuālā patēriņa veidu klasifikācijas
CSP	Centrālā statistikas pārvalde
ECOICOP	Eiropas individuālā patēriņa veidu klasifikācijas
EDV	Elektroniskā datu vākšanas sistēma
ESURS	Eiropas statistikas uzņēmumu reģistru sistēma
<i>EuroGroupsreģistrs</i>	Eiropas Savienības Statistikas biroa kopīgi ar Eiropas Savienības dalībvalstīm un Eiropas brīvās tirdzniecības apvienības valstīm izveidotā datubāze, kurā ir informācija par starptautiskām uzņēmumu grupām, kas darbojas Eiropā
EM	Ekonomikas ministrija
ERAF	Eiropas Reģionālās attīstības fonds
ES	Eiropas Savienība
ESS	Eiropas Statistikas sistēma
EUS Regula	Eiropas Parlamenta un Padomes Regula par Eiropas uzņēmējdarbības statistiku
EU-SILC	Eiropas Savienības statistika par ienākumiem un dzīves apstākļiem
Eurostat	Eiropas Savienības Statistikas birojs
FM	Finanšu ministrija
GDPR	Eiropas Parlamenta un Padomes Regula par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti (Vispārīgā datu aizsardzības regula)
IKP	iekšzemes kopprodukts
Intrastat	Eiropas Savienības dalībvalstu savstarpējās tirdzniecības ar precēm statistikās uzskaites sistēma
ISDAVS	Integrētā statistisko datu apstrādes un vadības sistēma
MK	Ministru kabinets
OECD	Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācija
ONAs	iestādes, kas nodrošina Eiropas oficiālo statistiku
PKC	Pārresoru koordinācijas centrs
PMLP	Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde
PRODCOM	Rūpniecības produkcijas klasifikācija; ikgadējs apsekojums statistikas ieguvei par rūpniecisko preču ražošanu gan vērtības, gan daudzuma izteiksmē Eiropas Savienībā
SIA	sabiedrība ar ierobežotu atbildību
SUR	Statistikas uzņēmumu reģistrs
VARAM	Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija
VID	Valsts ieņēmumu dienests

PAMATINFORMĀCIJA PAR CENTRĀLO STATISTIKAS PĀRVALDI

Iestādes juridiskais statuss, misija, vīzija, vērtības, prioritāte, virzieni un mērķi

IESTĀDES JURIDISKAIS STATUSS

Centrālā statistikas pārvalde (CSP) ir Ekonomikas ministrijas (EM) pārraudzībā esoša valsts tiešās pārvaldes iestāde. Saskaņā ar Statistikas likumu CSP ir noteikta kā oficiālās statistikas sistēmas vadošā iestāde, un tā īsteno funkcionālo padotību attiecībā uz citām statistikas iestādēm oficiālās statistikas nodrošināšanas jomā.

IESTĀDES MISIJA, VĪZIJA, VĒRTĪBAS UN PRIORITĀTES

Misija – uzticamu statistisko datu sagatavošana sabiedrības sociāli ekonomisko porcesu izziņošanai un nākotnes lēmumu pieņemšanai.

Vīzija – moderna statistikas iestāde, kas ir līdere valstī inovatīvu metožu lietojumā statistikas nodrošināšanā.

CSP ir noteikusi šādas vērtības:

 Neatkarība	 Profesionalitāte	 Atvērtība
CSP patstāvīgi, neatkarīgi, vienlīdzīgi un taisnīgi īsteno funkciju izpildi.	CSP aizstāv Latvijas intereses, sniedz profesionālo ieguldījumu starptautisko metodoloģisko prasību izstrādē, attīstībā ES likumdošanas procedūras ietvaros un starptautisko organizāciju darbā. Statistikas veidošanā CSP ievieš jaunas tehnoloģijas un metodoloģijas. CSP uzdrošinās eksperimentēt, meklē un izmanto jaunus datu avotus. CSP ir apņēmusies sasniegt kvalitāti un efektivitāti katrā darba posmā.	CSP savā komunikācijā ir atvērta, izzina, skaidro un uzklausa lietotāju vajadzības. CSP piedalās publiskās debatēs statistikas ražošanas jomā nacionālā un starptautiskā līmenī.

Stratēģiskais virsmērķis – nodrošināt aktuālu statistisko informāciju, stratēģijas darbības periodā attīstot partnerību jaunu datu avotu un metožu izmantošanā statistikas ražošanā.

Stratēģiskās prioritātes:

- Profesionalitātes, darbības efektivitātes un kvalitātes paaugstināšana;
- Sadarbības pilnveidošana ar datu sniedzējiem, datu īpašniekiem un datu lietotājiem statistikas ražošanas procesa attīstībai;

Neatkarība

Profesionalitāte

Atvērtība

Iestādes juridiskais statuss, misija, vīzija, vērtības prioritāte, virzieni un mērķi

- Datu lietotāju mainīgajām vajadzībām atbilstošas, kā arī jauno ekonomisko parādību uztverošas statistikas savlaicīga nodrošināšana;
- Aktuālas un lietotāju interesēm atbilstošas eksperimentālās statistikas sagatavošana un tās ilgtspējas nodrošināšana, iekļaujot ražošanas procesos;
- Organizācijas informācijas sistēmu attīstība pilna statistisko datu dzīves cikla nodrošināšanai;
- Oficiālās statistikas nodrošināšanas sistēmas stiprināšana, ieviešot augstā līmenī vispārīgās kvalitātes prasības Latvijas statistikas iestādēs.

ĪESTĀDES DARBĪBAS VIRZIENI UN MĒRĶI

Lai īstenotu noteiktās funkcijas, CSP organizē darbību četros virzienos atbilstoši to sasniedzamajiem mērķiem:

Darbības virziena nosaukums	Darbības virziena mērķis
Partnerību attīstīšana efektīvas un drošas datu ekosistēmas izveidē	Veicināt dažādu, tajā skaitā privātu, datu avotu integrāciju statistikas nodrošināšanas procesos
Lietotāji orientēta pieeja statistikas nodrošināšanā, paplašinot statistikas pielietojamību	Atbilstoši datu lietotāju pieprasījumam pilnveidot statistikas datu publicēšanas un izmantošanas iespējas
Iestādes tehnoloģiju un personāla veikspējas attīstība	Uzlabot darba vidi un celt CSP darbības efektivitāti
Oficiālās statistikas nodrošināšanas sistēmas koordinācija valstī	Uzlabot oficiālās statistikas ražošanas vidi Latvijas statistikas iestādēs

STATISTIKAS DIMENSIJAS

Statistikas dimensijas

DATU PUBLICĒŠANA

28.05.2021. Iedzīvotāju skaits Demogrāfija Migrācija	30.07.2021. Mājsaimniecības un ģimenes
24.11.2021. Mājoklis	15.06.2022. Ekonomiskie rādītāji Izglītība

NOTIKUMI

01.01.2021. Tautas skaitīšanas moments	12.05.2021. Hakaton <i>Alternatīvā tautas un mājokļu skaitīšana</i>
21.05.2021. Akadēmiskās brokastis <i>Demogrāfiskie izaicinājumi un tautskaites dati to analīzei</i>	28.05.2022. Konference <i>Datu vērtība sabiedrībai digitālajā laikmetā</i>

2021. gadā CSP sniedza aktuālu statistisko informāciju plašam lietotāju lokam: iedzīvotājiem, lēmumu pieņēmējiem, pētniekiem. Savas kompetences ietvaros sekmīgi paveica MK apstiprinātajā Oficiālās statistikas programmā noteiktos darbus, kā arī sagatavoja Oficiālās statistikas programmu 2022.–2024. gadam un nodrošināja tās iesniegšanu apstiprināšanai MK.

CSP kā **oficiālās statistikas nodrošināšanas sistēmas vadošā iestāde uzrauga arī Latvijas iestādes**, kas ražo Eiropas statistiku (ONAs), tostarp arī Eiropas statistikas Prakses kodeksa prasību izpildi tajās. Aktīvi sadarbojoties ar ONAs, CSP Stratēģijā 2021. gadam plānoto ONAs atbilstības Eiropas statistikas Prakses kodeksa prasībām līmeņa vērtību nedaudz pārsniegusi, sasniedzot 91 %. CSP 2021. gadā ir nodrošinājusi Statistikas padomes darbu un organizējusi attālinātas darba sanāksmes ar Latvijas statistikas iestādēm par tādiem pārskata gadā aktuāliem jautājumiem kā Administratīvi teritoriālās reformas ietekme uz statistiku, GDPR un statistiskā konfidencialitāte, statistikas datu un metadatu publicēšana oficiālās statistikas portālā, kā arī 2021. gada tautas un mājokļu skaitīšanas norise un rādītāji.

Līdz ar oficiālās statistikas publicēšanas koplietošanas platformas darbības sākšanu, CSP ir spējusi apmierināt gan datu īpašnieku, gan lietotāju prasības, koncentrējoties uz publicētās informācijas savlaicīgumu un saprotamību. Šobrīd **oficiālais statistikas portāls** ir platforma valstu statistikas publicēšanai par dažādām jomām, turklāt tajā ir iekļautas datu vizualizācijas un interaktīvas kartes, kas var mainīties atbilstoši pašu vajadzībām. CSB tīmekļa vietni izmanto organizatoriskai informācijai un respondentu atbalstam.

Oficiālās statistikas portālā no 2021. gada marta datu lietotājiem ir pieejama **inflācijas kalkulatora** uzlabota versija. Šis specifiskam mērķim veidots inovatīvais statistikas produkts ļauj iegūt informāciju par patēriņa cenu pārmaiņām izvēlētajā periodā jebkurai ECOICOP kategorijai līdz pat apakšklašu līmenim. Jaunajā kalkulatora versijā piedāvāta arī naudas vērtības indeksēšanas iespēja.

Latvijā pirmo reizi **tautas un mājokļu skaitīšanu** veica, izmantojot tikai administratīvos datus, kā to dara Ziemeļvalstis un atsevišķas Rietumeiropas valstis. Pateicoties jau 2012. gadā pieņemtajam tālredzīgajam lēmumam izmantot administratīvos datus, CSP ir izdevies nodrošināt būtiskus rādītājus laikā, kad epidemioloģiskās situācijas dēļ CSP pilnībā pārtrauca klātienē intervijas un tradicionālu tautas un mājokļu skaitīšanu nebūtu iespējams veikt. 2021. gada tautas un mājokļu skaitīšanas datus varēja apstrādāt un publicēt daudz ātrāk.

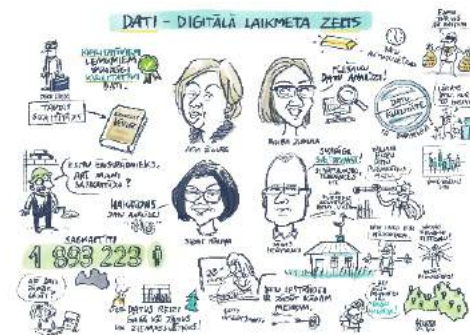
Sekmīgai tautas skaitīšanas norisei, kuras pamatā ir administratīvo reģistru izmantošana, ļoti nozīmīga ir sadarbība ar citām iestādēm. Tautas un mājokļu skaitīšanas rādītāju sagatavošanā CSP izmantoja datus no vairāk nekā 40 dažādiem reģistriem un datubāzēm. Latvijā ir ļoti plaši reģistri, kurus var un vajag izmantot, papildus neapgrūtinot iedzīvotājus. CSP izsaka lielu paldies PMLP, VID, Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūrai, Nodarbinātības valsts aģentūrai, Valsts zemes dienestam, Izglītības un zinātnes ministrijai un citām iestādēm un uzņēmumiem, kas sniedza projekta īstenošanai nepieciešamos datus.

CSP 2021. gadā pabeidza aprēķinu un algoritmu izstrādi un testēšanu visiem 2021. gada tautas un mājokļu skaitīšanas rādītājiem, tai skaitā arī tiem, par kuriem nav pilnīgas informācijas administratīvajos reģistros, piemēram, radniecības un kopdzīves partneru definēšana, pamatdarba atrašanās vietas (adrese) noteikšana. Nodrošinot precīzākus mājokļa datus 2021. gada tautas un mājokļu skaitīšanai, CSP no centralizētās siltumapgādes, kā arī centralizētā ūdensvada un kanalizācijas pakalpojumu sniedzējiem pašvaldībās apkopoja papildu informāciju par dzīvojamo ēku labiekārtoību.

Latvija kā viena no pirmajām valstīm ir publicējusi 2021. gada tautas un mājokļu skaitīšanas rādītājus, tajā skaitā daudzus datus nodrošinot ļoti sīkā ģeogrāfiskā dalījumā: maijā publicējot 2021. gada tautas skaitīšanas demogrāfiskos un migrācijas rādītājus, jūlijā – ģimenes un mājaimniecības raksturojošos rādītājus, bet novembrī – rādītājus par mājokļiem. 2021. gada tautas un mājokļu skaitīšanas rādītāju publicēšanas akcentēšanai papildus preses ziņojumiem CSP izmantoja inovatīvu komunikācijas pieeju un publicēja trīs tematiskās karikatūras.

CSP sadarbībā ar Latvijas Universitāti 2021. gada 28. maijā organizēja tautas skaitīšanas konferenci "Datu vērtība sabiedrībai digitālajā laikmetā". Tajā prezentācijas sniedza SIA "ZZ Dats", VARAM, Latvijas Darba devēju konfederācijas, Southamptonas Universitātes, Maksa Planka institūta, Nīderlandes statistikas biroja, Datu valsts inspekcijas pārstāvji. Pirms konferences notika diskusija virtuālo akadēmisko brokastu formātā, kuras laikā CSP prezentēja tautas skaitīšanas datus un apzināja pētnieku vajadzības. Šādu akadēmiskā un zinātniskā personāla tīklošanās pasākumu, kurā ir iespēja pārrunāt būtiskus statistikas rādītājus, aptaujas un apskatīt praktiskus rīkus iesaistei dažāda līmeņa projektos CSP turpmāk plāno organizēt ik gadu.

Prioritārajam pasākumam papildu piešķirto valsts budžeta līdzekļu ietvaros 2021. gadā CSP sagatavoja **augstskolu un profesionālās izglītības iestāžu**

Tautas skaitīšanas procesa un konferences norises vizualizācijas Gata Šjūkas karikatūrās

Laikraksts "Latvijas Avīze" atsaucās uz CSP publikāciju par patēriņa cenu pieaugumu

CSP Lauksaimniecības un vides departamenta direktors
Armands Plāte

absolventu monitoringa kopsavilkuma datus par 2017. gada absolventiem un iesniedza tos Izglītības un zinātnes ministrijai. CSP sagatavotie dati satur informāciju par absolventu aktivitāti, nodarbinātību un ienākumiem. Monitoringa dati ir nozīmīgi plašam lietotāju lokam: izglītības politikas veidotājiem – pierādījumos balstītas politikas izstrādei un ieviešanai augstākās un profesionālās izglītības jomā, sabiedrībai un potenciālajiem audzēkņiem un studējošajiem tie sniedz pilnīgu informāciju par ieguvumiem konkrētā profesionālās vai augstākās izglītības jomā, savukārt politikas veidotājiem un akreditācijas ekspertiem – objektīvu informāciju par absolventu nodarbinātību un karjeras attīstību laika gaitā.

Izvērtējot individuālā patēriņa veidu klasifikatora ECOICOP atbilstību jaunajam ANO **COICOP 2018 klasifikatoram**, šim nolūkam izmantojot 2019. gada Mājsaimniecības budžetu apsekojuma datus, CSP sagatavoja nacionālo pārejas tabulu, kā arī vienlaikus sagatavoja priekšlikumus mājsaimniecības anketas papildinājumiem nākamajam mājsaimniecības budžetu apsekojumam. Datu pārrēķināšana notika detalizētākajā līmenī: no ECOICOP klasifikācijas 8 zīmju līmeņa uz ANO COICOP 2018 klasifikācijas 5 zīmju (pārtikai – 6 zīmju) līmeni eiro izteiksmē. Mājsaimniecības budžetu apsekojuma dati ir nozīmīgs avots nozīmīgu makroekonomisko rādītāju aprēķinam nepieciešamās informācijas nodrošināšanai, piemēram, IKP, patēriņa cenu indeksam un saskaņotajam patēriņa cenu indeksam, kurus lieto kā inflācijas mērauklu.

Noslēdzies viens no **2020. gada lauksaimniecības skaitīšanas**, kas notiek reizi desmit gados, apjomīgākajiem darba cēlieņiem, saskaitot visas Latvijas lauku saimniecības un tajās nodarbinātos, apzinot lauksaimniecībā izmantotās zemes platības un nosakot saimniecību specializāciju.

2021. gadā CSP precizēja un apkopoja, kā arī pievienoja informāciju no administratīvajiem datu avotiem un pirmos provizoriskos lauksaimniecības skaitīšanas rezultātus jau 12. maijā publicēja preses ziņojumā. Arī žurnāls "Agro Tops", reaģējot uz šo nozares aktualitāti, jūnija numurā ir publicējis īsu 2020. gada lauksaimniecības skaitīšanas rezultātu analīzi.

Kopumā 2020. gada lauksaimniecības skaitīšanā 64 % no mainīgajiem lielumiem CSP nodrošināja no dažādiem administratīvajiem reģistriem. Tā, piemēram, pirmo reizi CSP izmantoja no Lauksaimniecības datu centra saņemtos Novietņu infrastruktūras reģistra datus par dzīvnieku turēšanu un ēdināšanu un kūtsmēslu apsaimniekošanu, un tie 2020. gada lauksaimniecības skaitīšanā gandrīz pilnībā nodrošināja datus modulim par lauksaimniecības dzīvnieku turēšanu un kūtsmēslu apsaimniekošanu.

2021. gada novembrī CSP preses ziņojumā publicēja provizorisko informāciju par saimniecību specializāciju, ekonomisko lielumu un zemes izmantošanu, par nodarbinātību lauksaimniecībā, saimniecību īpašniekiem, vadītājiem un bioloģisko lauksaimniecību, vienlaicīgi arī oficiālās statistikas portālā publicējot galvenos rādītājus valsts un reģionu līmenī. Savukārt 2021. gada 17. decembrī CSP organizēja tiešsaistes semināru par 2020. gada lauksaimniecības skaitīšanas provizoriskajiem rezultātiem, un tiešsaistes seminārā datu lietotājiem prezentēja 2020. gada lauksaimniecības skaitīšanas provizoriskos rezultātus.

Plašas un starptautiski salīdzināmas informācijas iegūšanai par visa veida **energoresursu patēriņu** māsaimniecībās saskaņā ar enerģētikas statistikas regulu reizi piecos gados ir veicams energoresursu apsekojums māsaimniecībās. Attīstot partnerības ar datu lietotājiem, apsekojuma rādītāju saraksta izstrādē CSP aktīvi sadarbojās ar galvenajiem datu lietotājiem: Zemkopības ministriju, Ekonomikas ministriju, Meža un koksnes produktu pētniecības un attīstības institūtu, Fizikālās enerģētikas institūtu. Tā rezultātā saistībā ar energoresursu patēriņu māsaimniecībās 2020. gadā bija iespējams iegūt arī rādītājus par ēku energoefektivitātes uzlabošanas darbiem, siltumsūkņiem, saules kolektoru iekārtām, saspiestās dabasgāzes (CNG) patēriņu autotransportā, elektrisko skrejriteņu un velosipēdu izmantošanu. Vides statistikas jomā arī turpmāk CSP saskata izaicinājumus klimata pārmaiņu ietekmes un ar tām saistīto sabiedrības paradumu transformācijas novērtēšanai.

ES granta projekta par izaugsmes un produktivitātes kontu rādītāju attīstību ietvaros CSP oficiālajā statistikas portālā publicēja izstrādāto darbaspēka un kapitāla produktivitātes rādītāju eksperimentālās statistikas datu tabulas un to raksturojošos metadatus. Lai sekmētu sadarbību un tīklošanu un veicinātu to izmantošanu galveno nacionālo kontu datu lietotāju (Latvijas Banka, FM, EM) vidū, CSP organizēja attālinātu tikšanos par **nacionālo kontu produktivitātes rādītājiem**. Produktivitāte un izaugsmes temps kā ekonomikas attīstības līmeni uztverošie rādītāji ir starp svarīgākajām politikas veidotāju prioritātēm.

2021. gadā CSP veica 2019. gada **IKP aprēķinu**, izmantojot gada datu avotus, kā arī veica IKP laikrindas revīzijas. IKP laikrindā iekļāva piedāvājuma un izlietojuma tabulas integrācijai nacionālajos kontos (ietekme 2011.–2013. gadā un 2017. gadam), kā arī veica citas ar IKP aprēķina metožu un datu avotu pilnveidošanu saistītas izmaiņas. IKP apjomu ietekmēja kooperatīvo sabiedrību datu iekļaušana IKP laikrindā (no 1995. gada), kā arī pašnodarbināto saražotās izlaides un starppatēriņa atsevišķās nozarēs iekļaušana IKP (2003.–2010. gadam).

CSP Lauksaimniecības un vides departamenta direktora vietniece
Anita Raubena

2021. gadā CSP aktualizēja uzkrāto pensiju saistību makrosimulāciju modeli. Šīs aktivitātes ietvaros CSP veica sākotnējā un indeksētā uzkrātā pensiju kapitāla novērtējumu 2019. un 2020. gadam (situācija gada beigās) sadalījumā pa vecuma un dzimuma grupām, sagatavoja pensiju kapitāla novērtēšanas procesa principu aprakstu un pārskatīja modeli iestrādātos pieņēmumos un algoritmos. Izmantojot aktualizēto uzkrāto pensiju saistību makrosimulāciju modeļa versiju, CSP pārvērtēja uzkrātās pensiju saistības valsts pārvaldītājās pensiju shēmās 2014.–2018. gada beigās un veica aktuālo novērtējumu 2019. gada beigām.

Lai nodrošinātu datu apmaiņu par ES iekšējo preču eksportu starp dalībvalstu statistikas iestādēm, sākot ar 2021. gada datiem, **Intrastat** pārskatos CSP papildus vāc arī informāciju par partnera individuālo identifikācijas numuru un preces izcelsmes valsti. Respondentu informēšanai par veiktajām izmaiņām CSP ir izstrādājusi grozījumus Intrastat pārskatu aizpildīšanas norādījumos un sagatavojusi informāciju par izmaiņām ārējās tirdzniecības statistikas klasifikatoros.

Aktīvi darbojoties pie **Intrastat Helpdesk** uzlabošanas, CSP mainīja tā dizainu un papildināja informāciju par Intrastat sistēmu. Ar 2021. gadu pilnveidotais Intrastat Helpdesk saturs nodrošina respondentus ar plašāku informāciju korektai Intrastat pārskatu aizpildīšanai, piemēram, pieejams skaidrojošais materiāls par statistiskās vērtības aprēķiniem, aktualizētie norādījumi par pārstrādes darījumu deklarēšanu ārējās tirdzniecības statistikas datos.

Izmantojot ERAF projekta "Ārējās tirdzniecības statistikas datu apstrādes sistēma" piedāvātās iespējas, 2021. gadā notika ISDAVS funkcionalitātes pilnveidošana, uzsākot **e-adreses** integrēšanu un īstenošanu, nosūtot atgādinājuma vēstules uzņēmumu apsekojumos. Gada laikā no ISDAVS vēstuļu bāzes uz elektroniskajām adresēm CSP nosūtīja 44 389 uzaicinājuma vēstules uzņēmumiem par iekļaušanu apsekojumā, tajā skaitā, sākot ar novembri, 1 853 respondentiem uz e-adresi. 2021. gada decembrī no 24 617 nākamā gada apsekojumā iekļautajiem respondentiem 22 254 CSP tās izsūtīja elektroniskā vēstulē, no tām 20 684 uz e-pastu, 1 570 uz e-adresi, bet pa pastu nosūtīja tikai 2 363 vēstules.

JAUNĀS EUS REGULAS
IEVIESTĀS PĀRMAIŅAS
UZŅĒMĒJDARBĪBAS STATISTIKĀ

Jaunās EUS regulas ieviestās pārmaiņas uzņēmējdarbības statistikā

UZŅĒMĒJDARBĪBAS STATISTIKA

Uzņēmējdarbības statistika ir viena no plašākajām statistikas tēmām, kas nodrošina datu lietotājus ar detalizētu informāciju par uzņēmējdarbību Latvijā un visā ES. Tā ļauj vispusīgi raksturot uzņēmumu struktūru un darbības rezultātus dažādās nozarēs un grupējumos, analizēt ekonomikas jaunās tendences, izmantojot gan ikmēneša, ceturkšņa, gan gada datus par tādiem rādītājiem kā produkcija, cenas, nodarbinātība, darba samaksa, kā arī nodrošināt datus nacionālo un reģionālo kontu aprēķinam.

Kopš 2021. gada, kad stājās spēkā jaunā EUS regula, statistikas informācijas izstrādi, sagatavošanu un izplatīšanu par uzņēmumu saimniecisko darbību nosaka regulējums, kas nodrošina saskaņotību starp statistikas jomām, veicinot vienotu pieeju pilna uzņēmējdarbības statistikas cikla nodrošināšanā. Jaunās EUS regulas pamatā ir kopīgi metodoloģiskie principi, definīcijas un kvalitātes kritēriji, lai turpmāk uzņēmējdarbības statistikas jomā nodrošinātu integrētu pieeju.

Pārskata gadā uzņēmējdarbības statistikas attīstībā akcentējamas 5 svarīgākās tēmas.

STATISTIKAS UZŅĒMUMU REĢISTRS

Eiropas statistikas uzņēmumu reģistru sistēma (ESURS), kurā ietilpst arī CSP uzturētais Statistikas uzņēmumu reģistrs (SUR), aptver visas saimnieciskās darbības nozares un ir pamatelements, kas nodrošina iespēju organizēt un koordinēt statistikas apsekojumus, sagatavojot saskaņotu izlases ietvaru. Tas ir arī galvenais informācijas avots statistikas analīzei par uzņēmumu kopumu un uzņēmumu demogrāfiju, apsekojumu ietvara noteikšanai un saiknes izveidei ar administratīviem datu avotiem. Savukārt SUR un *EuroGroups* reģistrs ir pamata infrastruktūra datu vākšanai un apkopošanai Eiropas uzņēmējdarbības statistikas vajadzībām.

Ekonomikas globalizācija radījusi nopietnus izaicinājumus Eiropas uzņēmējdarbības statistikas sagatavošanā. Reģistrējot datus no daudznacionālām uzņēmumu grupām, ESURS veido pamatu lielas, ar globalizāciju saistītas statistikas uzlabošanai.

2021. gadā ESURS attīstības un pilnveides ietvaros CSP sagatavoja un *EuroGroups* reģistram par 2019. pārskata gadu nosūtīja precizējošu informāciju par juridiskajām vienībām, uzņēmumiem, juridisko vienību relācijām un juridisko vienību un uzņēmumu savstarpējo sasaisti, kā arī nosūtīja globālās grupas informāciju, kur Latvijas juridiskā vienība ir globālās grupas galvenā kontrolējošā vienība vai globālās grupas daļa. CSP pirmo reizi sagatavoja

Jaunās EUS regulas ieviestās pārmaiņas uzņēmējdarbības statistikā

informāciju, kurā grupas galvenā kontrolējošā institucionālā vienība ir fiziska persona, datu salīdzināmībai un kvalitātei to saskaņojot ar ārvalstu saistītu uzņēmumu statistiku.

Tā kā viens no sekmīgas Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģijas principiem ir ņemt vērā globālās tendences un Latvijas kapitālu un to izmantojumu, SUR nodrošina informāciju Eurostat uzturētajā sistēmā "Interaktīvais profilēšanas rīks" par saistītām juridiskām vienībām, kas ir reģistrētas Latvijā un ir ES ekonomiski nozīmīgu uzņēmumu daļa.

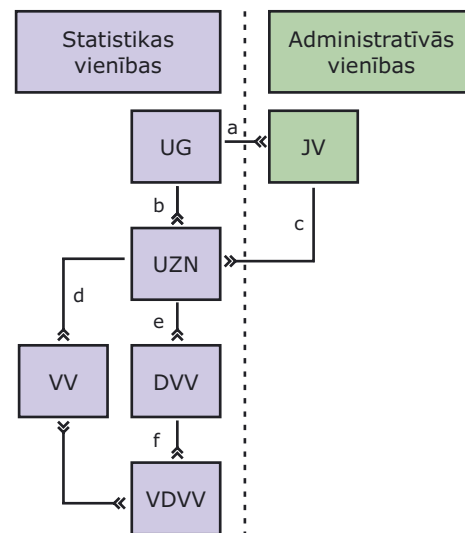
CSP 2021. gadā SUR nodrošināja informāciju par statistikas vienību "uzņēmums", "vietējā vienība" un "uzņēmumu grupa", kā arī atbilstoši EUS regulā noteiktajam ieviesa statistikas vienību "darbības veida vienība" un sniedza arī regulāru metodoloģisko atbalstu apsekojumu vadītājiem to praktiskā ieviešanā. Savukārt, lai nodrošinātu korektu statistikas vienības "vietējā vienība" un "darbības veida vienība" noteikšanu un aprēķinu, SUR īpašā izlases veida apsekojumā iegūst informāciju par uzņēmuma "vietējo darbības veida vienību" – vienības aktuālo adresi un darbinieku skaitu katra pārskata gada beigās.

PRODCOM

Lai nodrošinātu aktuālu, datu lietotāju vajadzībām un jaunākajām ekonomiskajām tendencēm, tostarp globalizācijas procesu ietekmi un ārpakalpojumu attīstību atspoguļojošu datu ieguvī par rūpniecības produkcijas ražošanu un pakalpojumu sniegšanu, 2021. gadā CSP paveica lielāko daļu no ES granta projektā par EUS regulas ieviešanu plānotajiem darbiem:

- uzlaboja datu ieguves metodoloģiju informācijas iegūšanai atbilstoši uzņēmumā lietotajiem **rūpnieciskās ražošanas modeļiem**: produkcijas ražotājs, rūpniecisko pakalpojumu sniedzējs, apakšuzņēmējs un preču ražotājs "bez rūpnīcas" (angl. factoryless producer¹);
- apsekojuma veidlapā iekļāva tādus jaunus rādītājus kā apakšuzņēmēja saražotā un pārdotā produkcija, saņemtā samaksa par saražoto produkciju;
- EDV sistēmā izstrādāja **datu validācijas**, pilnveidoja automatizācijas kodu atrašanu un izveidoja PRODCOM kodu priekšiedruku.

¹ Ja uzņēmumam pieder ražošanas procesā izmantotais intelektuālais īpašums (tehnoloģija, zināšanas, produktu dizains utt.), bet pilnībā izmanto ārpakalpojumus materiālu pārveidošanas procesam (tajā pašā valstī vai ārvalstīs), kas nepieciešams, lai ražotu gala produktu. Kontrolē pār ražošanas procesa iznākumu un īpašumtiesībām, kā arī izejvielu nodrošināšana sakrīt ar gala produkcijas ekonomiskajām īpašumtiesībām.

UG jeb uzņēmums – vienība, kura ražo preces vai pakalpojumus un kurai ir noteikta autonomijas pakāpe lēmumu pieņemšanā, jo īpaši attiecībā uz tās pašreizējo līdzekļu piešķiršanu.

UG jeb uzņēmumu grupa – uzņēmumu apvienība, ko vieno juridiskas un/vai finansiālas saiknes. Tai var būt vairāki lēmumu pieņemšanas centri, jo īpaši attiecībā uz ražošanas, pārdošanas un peļņas politiku, un tā var centralizēt dažus finanšu vadības un nodokļu aspektus.

DVV jeb darbības veida vienība – apvieno visas uzņēmuma daļas, kas palīdz veikt darbību NACE klases līmenī (četri cipari) un atbilst vienai vai vairākām uzņēmuma operatīvajām apakšnošajām.

VV jeb vietējā vienība – uzņēmums vai tā daļa (piemēram, cehs, noliktava, birojs, raktuve), kas atrodas ģeogrāfiski identificētā vietā un šajā vietā vai no šīs vietas veic saimniecisku darbību.

VDVV jeb vietējā darbības veida vienība – DVV daļa, kas atbilst vietējai vienībai.

JV jeb juridiskā vienība – juridiskas personas, kuru pastāvēšana ir atzīta ar likumu neatkarīgi no personām vai iestādēm, kurām tās var piederēt vai kuru dalībnieki tās var būt, un fiziskas personas, kas katra atsevišķi ir iesaistītas saimnieciskā darbībā

Jaunās EUS regulas ieviestās pārmaiņas uzņēmējdarbības statistikā

Lai respondentiem būtu vieglāk strādāt ar pārskatu un atrast nepieciešamos kodus, veidlapas funkcionalitātes pārbaudei CSP veica elektroniskās veidlapas testēšanu, kuras laikā uzklaušīja un ņēma vērā datu sniedzēju ieteikumus un priekšlikumus datu ievades atvieglošanai. Datu savākšanas procesa efektīvākai vadībai CSP veica statistiķu apmācības, kā arī pārskatīja un papildināja norādījumus veidlapas "Rūpniecības produkcijas veidi un pakalpojumi" aizpildīšanai.

Respondentu sloga mazināšanai notiek pastāvīga papildu datu avotu izmantošanas iespēju izpēte. Tā, piemēram, 2021. gadā CSP apkopoja rādītājus no ārējās tirdzniecības statistikas datiem par 268 uzņēmumiem, kas ir 10 % no kopējā respondentu skaita, kā arī sāka pieejamo datu izpēti un konsultācijas ar VID par iespējām izmantot akcīzes preču aprites datus.

Digitālās ekonomikas paplašināšanās un informācijas un komunikācijas tehnoloģiju izmantojuma pieaugums ir starp tiem nozīmīgajiem faktoriem, kas veicina konkurētspēju un izaugsmi, un šī statistika nodrošina informāciju attiecīgo stratēģiju un politikas veidošanai, tostarp digitālā vienotā tirgus izveidei.

CSP informācijas un komunikācijas tehnoloģiju statistikas jomas eksperti jau daudzus gadus kopīgi ar ieinteresētajām pusēm – Latvijas informācijas un komunikāciju tehnoloģiju asociāciju, Latvijas interneta asociāciju, EM, VARAM – aktīvi piedalās Digitālās ekonomikas un sabiedrības indeksa (DESI) vērtēšanā un sadarbojas CSP veikto informācijas un komunikācijas tehnoloģiju lietošanas apsekojumu metodoloģijas un apsekojuma veidlapu sagatavošanā, kā arī rezultātu ietekmes uz Digitālās ekonomikas un sabiedrības indeksu skaidrošanā. CSP katru gadu Latvijas informācijas un komunikāciju tehnoloģiju asociācijas konferencei sagatavo jaunāko pieejamo informāciju par informācijas un komunikācijas tehnoloģiju nozaru sniegumu.

UZŅĒMĒJDARBĪBAS STRUKTURĀLĀ STATISTIKA

Uzņēmējdarbības strukturālā statistika nodrošina plašas datu kopas ļoti detalizētā līmenī, proti, par vairākiem simtiem saimniecisko darbību, kuras datu lietotāji var izmantot nozaru strukturālo pārmaiņu, specializāciju, produktivitātes, kā arī citu jomu analīzei. Dati ir pieejami arī pēc uzņēmumu lieluma, parādot gan lielo uzņēmumu, gan mazo un vidējo uzņēmumu lomu ekonomikā, kas ir īpaši noderīga politikas veidotājiem un datu analītiķiem. Turklāt uzņēmējdarbības strukturālā statistika sniedz pamatinformāciju, uz kuru balstīt īstermiņa statistikas un uzņēmējdarbības cikla interpretāciju.

Jaunās EUS regulas ieviestās pārmaiņas uzņēmējdarbības statistikā

ES granta projekta par EUS regulas ieviešanu ietvaros 2021. gadā CSP sāka darbu pie gada strukturālās statistikas datu kopsavilkumu validācijas un transformācijas moduļa izstrādāšanas un iekļaušanas ISDAVS, sagatavojot nepieciešamos dokumentus tehniskā risinājuma izstrādei. Projekta realizācijas rezultātā uzlabosies datu kvalitāte un samazināsies slodze mikrodatu validēšanai un labošanai. Tādējādi uzņēmējdarbības strukturālai statistikai nepieciešamos datus CSP glabās ISDAVS datubāzē turpmākai lietošanai atbilstošajā datu struktūrā un tehniskajā formātā. Validācijas sadaļa nodrošinās ziņojumus ar detalizētu kļūdu aprakstu, brīdinājumiem un citu nepieciešamo informāciju. Šāda pieeja būs efektīvāka, mazāk laiktīlpīga tehnisko datu pārveidošanai, lielāku uzmanību veltot datu kvalitātes pārbaudēm.

Savukārt ES granta projekta par uzņēmējdarbības funkciju starptautisku pārceļšanu ietvaros CSP sagatavoja aptaujas anketas nacionālo versiju, izveidojot elektronisko veidlapu EDV sistēmā, iekļaujot tajā arī datu validācijas. Datu iesniegšanas atvieglošanai veidlapā pieejama datu priekšiedruka par nodarbināto skaitu. Gada otrajā pusē CSP pabeidza datu vākšanu, sasniedzot 96 % respondences līmeni. Projekta ietvaros CSP identificēja galvenās problēmas attiecībā uz pārskatu sagatavošanas un pieejamības laiku dalībvalstīm, metodoloģisko dokumentu saturu un piedāvāja risinājumus, ko varētu izmantot, attīstot šo projektu un izstrādājot Komisijas īstenošanas regulas prasības.

Augošais pieprasījums pēc dažādiem uzņēmējdarbības strukturālās statistikas datiem veicināja jaunu datu grupējumu izstrādi dažādās jomās. Tā, piemēram, CSP ir uzsākusi datu apstrādi par kultūras un radošajām nozarēm, tūrisma nozarēm dažādos grupējumos (transporta, sauszemes transporta, izmitināšana, pārtika un dzērieni un automobiļu un cita noma), zināšanu ietilpīgām nozarēm, kā arī jaunu pakalpojumu grupējumu, paplašinot esošo nozaru skaitu.

UZŅĒMĒJDARBĪBAS ĪSTERMIŅA STATISTIKA

Ikmēneša vai ceturkšņa publicēto īstermiņa statistikas datu galvenā priekšrocība ir to pieejamība ļoti drīz pēc pārskata perioda beigām. Piemēram, datus par mazumtirdzniecības apgrozījumu publicē jau 30 dienas pēc pārskata mēneša, bet datus par rūpniecisko produkciju – pēc 35 dienām.

Ņemot vērā EUS regulas jaunās prasības īstermiņa statistikas jomā, CSP jau savlaicīgi sākusi datu sistēmas pārskatīšanu un uzlabojumu novērtēšanu paredzamajām izmaiņām un nepieciešamajiem tehniskajiem risinājumiem un ieguldījumiem. Līdz 2021. gadam, kad EUS Regula stājas spēkā, izmantojot ES granta projekta atbalstu, CSP atbilstoši jaunajai metodoloģijai izstrādāja un

Laikraksts "Latvijas Avīze" reaģēja uz CSP publikāciju par būvmateriālu cenu kāpumu

Jaunās EUS regulas ieviestās pārmaiņas uzņēmējdarbības statistikā

ieviesa ikmēneša pakalpojumu nozaru apgrozījuma un produkcijas apjoma aprēķinu salīdzināmajās cenās. Šos rezultātus, nodrošinot laikrindu no 2015. gada, līdz ar citām deviņām valstīm publicē *Eurostat* datubāzē un oficiālās statistikas portālā. Savukārt datus par viesmīlības nozari kā būtisku ekonomiskās aktivitātes rādītāju Covid-19 pandēmijas apstākļos publicē ESS atvaseļošanās rādītāju panelī.

Lai nodrošinātu datu salīdzināmību visās uzņēmējdarbības nozarēs, ar 2025. gadu noteikta prasība īstermiņa statistikā ieviest statistikas vienību "darbības veida vienība", kas nodrošinātu lielāku laikrindu stabilitāti pa nozarēm. Lai šajā laikā būtu iespējas aprēķināt datus un veikt to sezonālo un kalendāro koriģēšanu, CSP ar 2021. gadu ir uzsākusi šo datu ieguvu tirdzniecības un pakalpojumu nozarēs. Līdz šim datus par statistikas vienību "darbības veida vienība" apkopēja tikai par rūpniecības un būvniecības nozaru uzņēmumiem.

UZŅĒMUMU PĒTNIECĪBAS UN ATTĪSTĪBAS UN INOVĀCIJU STATISTIKA

Statistika par inovāciju, pētniecības un attīstības darbībām ir nozīmīgs datu avots dalībvalstu konkurētspējas uzlabošanas un to vidējā termiņa un ilgtermiņa gudras izaugsmes un nodarbinātības potenciāla vairošanas politikas izstrādei un uzraudzībai. CSP 2021. gadā turpināja ar pētniecības un attīstības statistikas jomas pilnveidi saistītas aktivitātes, lai skaidrotu šo datu aktualitāti.

CSP sadarbībā ar Pārresoru koordinācijas centru (PKC), EM, Latvijas investīciju un attīstības aģentūru popularizēja pētniecības, attīstības un inovācijas statistikas nozīmi, uzrunāja uzņēmumus pārskata "Par pētniecības un attīstības darbu izpildi uzņēmējdarbības sektorā" aizpildīšanas un izdevumu korektas uzrādīšanas veicināšanai.

Šīs sadarbības rezultātā portālā *Labs of Latvia* tapa arī materiāls par pētniecības un attīstības statistikas aktuālo situāciju Latvijā, uzsverot tieši privātā sektora nozīmi un potenciālu pētniecības un attīstības rādītāju uzlabošanā. Tādi uzņēmumi kā SIA "Silvanols", akciju sabiedrība "Latvijas valsts meži", SIA "Catchbox" dalījās gan ar savu pieredzi pētniecības un attīstības projektu īstenošanā, gan norādīja uz iespējamajiem ieguvumiem, kā galvenos minot patērētāju uzticības palielināšanu, jaunu produktu attīstīšanu un eksportspējas stiprināšanu. Tāpat norādot, ka iekšēja pētniecības, attīstības un inovāciju datu uzskaitē un apstrādē ir svarīga arī pašam uzņēmumam, lai pēc iespējas ātrāk un operatīvāk pieņemtu ar uzņēmuma attīstību saistītus lēmumus. Lai veicinātu respondentu ieinteresētību datu sniegšanā, kā arī izpratni par šo datu nozīmīgumu, CSP izveidoja video "Uzņēmumu investīcijas P&A", kuru iekļāva EDV sistēmā un izplatīja sociālajos tīklos.

Atsaucoties uz CSP publicēto uzņēmējdarbības statistiku, laikrakstā "Diena" martā publicētā karikatūra

Jaunās EUS regulas ieviestās pārmaiņas uzņēmējdarbības statistikā

CSP 2021. gadā veica labās prakses piemēru izpēti par pētniecības, attīstības un inovāciju statistikas datu iegūšanu, kā rezultātā sadarbībā ar Pētniecības un attīstības kopienu un EM sagatavoja pārskatāmākus aizpildīšanas norādījumus, izvērtēja veidlapas "2-pētniecība" jautājumus, lai atvieglotu respondentu izpratni par tiem un attiecīgi samazinātu patērēto laiku veidlapas aizpildīšanai.

Pārskata gadā CSP sagatavoja priekšlikumus Valdības rīcības plānam pētniecības un attīstības rādītāju uzlabošanai par uzņēmumu ieguldījumu (privātā sektora ieguldījumi) pētniecībā un attīstībā uzskaites metodēm, kā arī aktīvi sadarbojās ar FM par iespējamiem papildinājumiem normatīvajos aktos strukturētu datu par ieguldījumiem pētniecībā un attīstībā iegūšanai no gada pārskatiem. Kopējā CSP, EM, FM un PKC sadarbības projekta rezultātā tapa grozījumi Gada pārskatu un konsolidēto gada pārskatu likumā, papildinot to par pielikumos uzrādāmu detalizētu informāciju par pētniecības un attīstības izmaksām, šo normu attiecinot uz gada pārskatiem un konsolidētajiem gada pārskatiem, sākot ar 2021. pārskata gadu.

2021. gadā CSP veica nepieciešamo pētniecības, attīstības un inovāciju datu iegūvi, balstoties uz kuriem politikas veidotājiem būs iespēja saņemt padziļinātu informāciju par valsts pētniecības un attīstības darbu izpildi un to, kā uzņēmumi ievieš inovācijas. Iegūtā informācija ļaus veikt salīdzināšanu starpvalstu līmenī, izvērtēt esošās politikas lietderību un efektivitāti, kā arī izstrādāt atbilstošākus aktuālus lēmumus pētniecības un attīstības jomā.

Vai Tavs uzņēmums jau paziņoja CSP
par ieguldījumiem pētniecībā un
attīstībā?

ĀRĒJĀS VIDES IZMAIŅU VIRZĪTAS PĀRMAIŅAS

Ārējās vides izmaiņu virzītas pārmaiņas

Pārskata gadā CSP turpināja aktivitātes inovatīvu risinājumu meklēšanai un ieviešanai statistikas nodrošināšanā. Atbalstot arvien augošās datu pieprasījumu izmaiņas, CSP darba svarīgākie attīstības virzieni bija jaunu, aktuālu datu nodrošināšana, inovatīvu metožu un paņēmieni attīstība un administratīvo datu lietpratīgs izmantojums.

ADMINISTRATĪVO DATU IZMANTOŠANA

Pateicoties intensīvam sagatavošanās posmam iepriekšējos gados, 2021. gada tautas un mājokļu skaitīšana Latvijā pirmo reizi notika, izmantojot tikai **administratīvos datus**. Inovatīvās pieejas rezultātā, neraugoties uz pandēmijas ierobežojumiem, CSP spēja veikt visus plānotos tautas skaitīšanas darbus, kā arī ātrāk sākt publicēt tautas skaitīšanas rezultātus.

Administratīvo datu avotu izmantošana ļauj attīstīt detalizētāku un savlaicīgāku statistiku, kā arī nodrošināt jaunus statistikas rādītājus, īpaši tādās vitāli svarīgās tautsaimniecības nozarēs kā enerģētika, lauksaimniecība. Lai sniegtu aktuālus datus par atjaunīgo energoresursu izmantošanu, CSP rada iespēju datus par Latvijā realizētajiem biodegvielu veidiem un apjomiem iegūt no Valsts vides dienesta rīcībā esošajiem degvielas piegādātāju emisiju ziņojumiem. Iegūtā informācija deva iespēju uzlabot aprēķinu kvalitāti, izmantojot Atjaunojamo energoresursu īpatsvara aprēķināšanas rīku (SHARES). Pieaugot iedzīvotāju interesei **atjaunīgo energoresursu** izmantošanā, tostarp elektrības iegūšanai savām vajadzībām no saules paneļiem, CSP apsekojumā par energoresursu patēriņu mājsaimniecībās 2020. gadā iekļāva rādītājus, kas raksturo saules paneļu darbību. Apsekojuma izlases mērķtiecīgā izveidē CSP liels atbalsts bija administratīvo datu turētāja sniegtā informācija par saules paneļu lietotājiem. Rezultātā Latvijas un starptautiskās institūcijas pirmo reizi saņems nozīmīgus datus par elektrības ražošanu no saules paneļiem un izmantošanu pašpatēriņam.

CSP pārstāvniecība Eiropas Komisijas projektā ar sadarbības ekonomikas platformām par datu apmaiņu saistībā ar īslaicīgās uzturēšanās mītnu statistiku veicināja centralizētu datu saņemšanu no četrām lielākajām naktsmītnu rezervēšanas platformām – *Airbnb*, *Booking*, *Expedia* un *Tripadvisor*. Pilotprojekta ietvaros 2021. gadā CSP apstrādāja datus par 2018. un 2019. gadu un veiktās analīzes apkopojumu 2021. gada jūlijā publicēja preses relizē. Arī turpmākajos gados no sadarbības ekonomikas platformām saņemtie dati būs nozīmīgs avots viesu īstermiņa izmitināšanas statistikas jomā.

Lai veicinātu dažādu, tajā skaitā **privātu datu avotu integrāciju statistikas nodrošināšanas procesos**, ir izveidojusies cieša sadarbība ar vienu no lielākajiem mobilo telefonu operatoriem. Tās ietvaros CSP izstrādā metodi, kuru elektronisko sakaru komersanti izmantos, veicot atrašanās vietas datu apstrādi

Ārējās vides izmaiņu virzītas pārmaiņas

un sagatavojot rezultātus. Sadarbība veicina tāda know-how radīšanu, no kā ieguvums ir ne tikai publiskajai pārvaldei, bet arī privātajam sektoram. Atrāšanās vietas datu apstrāde paver plašākas iespējas nodrošināt jaunus oficiālās statistikas produktus un attīstīt esošo produktu kvalitāti.

Anonimizētu atrašanās vietas datu saņemšanai no elektronisko sakaru komersantiem – mobilo telefonu operatoriem – CSP vairāk nekā divus gadus intensīvi strādāja pie normatīvā regulējuma izstrādes, un MK 2021. gada 6. jūlijā apstiprināja noteikumus "Kārtība, kādā Centrālā statistikas pārvalde pieprasa un elektronisko sakaru komersants sniedz informāciju oficiālās statistikas nodrošināšanai". Darbs turpinās, lai arī Elektronisko sakaru likumā iekļautu detalizētākas tiesību normas, kas atļauj apstrādāt atrašanās vietas datus.

DATU VĀKŠANA

Covid-19 pandēmijas ierobežojumi, kā arī datu vākšanas pārtraukšana klātienē bija viens no lielākajiem izaicinājumiem. Lai **saglabātu datu kvalitātes nodrošināšanai atbilstošu atbildētības līmeni apsekojumos**, klātienēs intervijas pilnībā bija jāaizstāj ar interneta aptaujām un telefonintervijām. Šo metožu sekmīgai ieviešanai CSP aktualizēja apsekojumu rokasgrāmatas un vadlīnijas, kā arī mērķtiecīgi apmācīja intervētājus. Apmācību laikā darbinieki attīstīja telefoninterviju veikšanā nepieciešamās prasmes, lai spētu noturēt respondenta uzmanību ilgstošas sarunas laikā un novadīt to līdz galam.

CSP augstu vērtē arī PMLP, valsts akciju sabiedrības "Ceļu satiksmes drošības direkcija" un VID sniegto atbalstu, nododot šo iestāžu rīcībā esošo informāciju par konkrēto apsekojumu izlasē iekļauto fizisko personu kontakttālruniem un e-pasta adresēm. Iespēja izmantot tālruna numurus, kā arī iepriekš jau nodrošinātā infrastruktūra telefonintervijām ļāva saglabāt personu un mājsaimniecību apsekojumos augstu atbildētības līmeni, tādējādi nodrošinot kvalitatīvas statistikas sagatavošanu, kas bija izaicinājums daudzām ES valstīm.

Pētot iespējas ieviest arī citus attālināto interviju veidus, CSP veica respondentu aptauju par iedzīvotāju apsekojumu veikšanas veidiem, tostarp par video aptauju, lai uzzinātu iedzīvotāju viedokli un vēlmi piedalīties video intervijā. Tomēr aptauja parādīja ļoti zemu iedzīvotāju atbalstu video intervijām (7 % no visiem aptaujas dalībniekiem), kā arī norādīja uz to, ka respondentiem lielākoties nav pieejams to norisei nepieciešamais tehniskais aprīkojums.

Lai veicinātu atbildētību un iesaisti apsekojumos, projektu mediju kampaņas ietvaros CSP sagatavoja gan speciālus bukletus par apsekojumiem, gan video materiālus ievietošanai sociālajos tīklos, gan izstrādāja uzrunājošus komiksus un TV reklāmas.

CSP priekšnieces Aijas Žigūres
intervija laikrakstam
"Dienas Bizness"

Ārējās vides izmaiņu virzītas pārmaiņas

Lai personu un mājsaimniecību apsekojumos uzlabotu iespējas respondentiem ērtākā veidā atbildēt uz jautājumiem, kā arī veicinātu atbildētību, CSP uzsāka internetā balstītas "maziem ekrāniem draudzīgas" datu ievadformas (**CAWI-mobile**) izstrādi. Šis rīks ļaus respondentiem aizpildīt aptaujas anketu tā, lai jautājumi un atbildes, kā arī pārējas būtu pārskatāmas un ērti lietojamas.

JAUNI DATI

Pandēmijas ietekmē gan sabiedrībai, gan lēmumu pieņēmējiem arvien vairāk bija **nepieciešamība pēc datiem**, kas raksturotu pandēmijas izplatību, ļautu novērtēt tās ietekmi uz sabiedrību un individu. Tā, reaģējot uz Covid-19 izplatību, CSP 2021. gadā uzsāka sagatavot datus par **saslimstību ar Covid-19 un vakcināciju pret Covid-19**, balstoties uz Slimību kontroles un profilakses centra un Nacionālā veselības dienesta personu datiem un CSP rīcībā esošajiem datiem par šo personu nodarbinātību, dzīvesvietu, radniekiem, iesaisti formālajā izglītībā. Šos datus CSP sagatavoja ik nedēļu un pseidonimizētā veidā nodrošināja to pieejamību analīzei EM, Slimību profilakses un kontroles centram un PKC.

Paredzot un atzīstot savlaicīgu datu nozīmi Covid-19 ietekmes novērtēšanā, CSP, pārorganizējot darba prioritātes esošo resursu ietvaros, arī 2021. gadā turpināja nodrošināt ātros novērtējumus un jaunus, detalizētus rādītājus saistītus ar Covid-19, piemēram, datus par mēneša bezdarba līmeni un attālināto darbu, provizoriskas aplēses par Covid-19 krīzes ietekmi uz iedzīvotāju garīgo veselību un mājsaimniecību ienākumu izmaiņām 2020. gadā, mēneša preses relīzes par lidostas "Rīga" darbību un tūrisma mītņu darbību, kas atspoguļoja pandēmijas ietekmi uz pasažieru pārvadājumiem un tūrisma nozari, mēneša datu apkopojumu par kravu un pasažieru pārvadājumiem pandēmijas ietekmes analīzei.

Atbalstot lēmumu pieņēmējus ārkārtas situācijas laikā, CSP bija proaktīva papildu rādītāju nodrošināšanā. Tā EU-SILC 2021. gadā iekļāva papildu jautājumus par ienākumu izmaiņām, Covid-19 krīzes ietekmi uz garīgo veselību, iespējām mācīties un strādāt attālināti. 2021. gadā CSP veica ar dzimumu saistītas vardarbības apsekojumu, lai nodrošinātu gan nacionāli, gan starptautiski būtiskus datus par vardarbību, tai skaitā ģimenē, bērnībā, no partnera.

Nodrošinot nacionālo datu lietotāju prasības, 2022. gada pieaugušo izglītības apsekojumā CSP papildus ietvers arī jautājumus par dzimto un mājās lietoto valodu. Lai nodrošinātu jaunās datu lietotāju prasības un apzinoties nodarbinātības pārmaiņas, 2022. gada darbaspēka apsekojumā apkopos datus par darbu saistībā ar digitālajām platformām.

Atsaucoties uz CSP publicēto uzņēmējdarbības statistiku, laikrakstā "Diena" decembrī publicētā karikatūra

KVALITĀTES UN INFORMĀCIJAS DROŠĪBAS PĀRVALDĪBA

Kvalitātes un informācijas drošības pārvaldība

CSP kvalitātes vadības sistēma ir ieviesta, lai pastāvīgi nodrošinātu sniegto statistikas produktu un pakalpojumu atbilstību lietotāju vajadzībām un normatīvajos aktos noteiktajām prasībām, efektīvi izmantojot pilnveidošanās iespējas un pieejamos resursus. Kopš 2018. gada kvalitātes vadības sistēma ir sertificēta atbilstoši standartam ISO 9001:2015 "Kvalitātes pārvaldības sistēmas. Prasības". CSP ir sertificēta iestādes pamata darbības sfēra: Oficiālās statistikas nodrošināšana – plānošana, izstrāde, datu iegūšana, apstrāde, analīze un izplatīšana.

Viena no CSP pastāvīgajām prioritātēm ir informācijas drošības pārvaldība, īpašu uzmanību pievēršot informācijas apstrādes sistēmu darbības stabilitātei un uzticamībai. CSP kā uzticamai statistikas iestādei ir svarīga sniegto pakalpojumu kvalitāte un datu drošība. Kopš 2017. gada informācijas drošības pārvaldības sistēma ir sertificēta atbilstoši standartam ISO 27001:2013 "Informācijas tehnoloģija. Drošības paņēmieni. Informācijas drošības pārvaldības sistēmas. Prasības". Sertificētā darbības sfēra ir: "Informācijas un datu vākšana, uzkrāšana, apstrāde un uzglabāšana Latvijas CSP funkciju izpildei, kā arī statistiskās informācijas nodrošināšana iekšzemes un ārvalstu datu lietotājiem".

CSP pastāvīgi pilnveido informācijas drošības un personas datu apstrādi, ieviešot jaunus un atjaunojot esošos iekšējos normatīvos aktus un citu dokumentāciju šajā sfērā, kā arī attīstot jaunus drošības risinājumus.

Nepārtraukti attīstoties vadības sistēmām, CSP kvalitātes politikas īstenošanu nodrošina augsti profesionāli un kompetenti darbinieki precīzi un ar atbildību izpildot amata pienākumus. Darbinieki ir iesaistījušies esošo procesu pilnveidē, tostarp jaunu digitālo risinājumu ieviešanā, tādu kā vienotais klientu apkalpošanas zvanu centrs, Projektu un pieteikumu pārvaldības sistēma.

CSP ieviestās resursu pārvaldības sistēmas "MicroStrategy" efektīva izmantošana ļauj iestādei labi pārvaldīt savus cilvēku resursus, nodrošinot gan datus pamatotu resursu plānošanu, gan noslodzes analīzi. Cilvēku resursu pārvaldība atzīstama kā viena no nozīmīgākajām CSP stiprajām pusēm, realizējot zināšanu ietilpīgus produktus un pakalpojumus.

2021. gada novembrī sekmīgi noritējis CSP abu vadības sistēmu pārsertifikācijas audits. SIA "BM Certification" auditori atzina, ka CSP sekmīgi uztur un pilnveido gan kvalitātes vadības sistēmu, gan informācijas drošības pārvaldības sistēmu. To apliecina audita rezultāti, kur neatbilstības nav konstatētas. Auditori īpaši uzsvēra, ka CSP ik gadu demonstrē ievērojamu attīstību un spēju reaģēt izaicinošajos ārējās vides apstākļos un sasniegt noteiktos mērķus. Kā labās

Kvalitātes un informācijas drošības pārvaldība

prakses piemēru auditori minēja CSP ieviestos digitālos rīkus (ISDAVS, *Intranet*, Darba plāns u.c.), sakārtoto dokumentāciju, vadības sistēmas un darbinieku zināšanas un iesaisti šo sistēmu izmantošanā un uzlabošanā, spēju ātri reaģēt izmaiņu ieteikumu ieviešanā.

Atbilstoši VARAM veiktajam pētījumam par iestāžu e-indeksu, kas ir – digitālās vides brieduma novērtējums valsts pārvaldes iestāžu un pašvaldību darbā un pakalpojumu nodrošināšanā, CSP 2021. gadā ir ieņēmusi 5. vietu kopvērtējumā starp 114 valsts iestādēm – labākajiem digitālo iespēju izmantotājiem. Pēc VARAM pētījuma datiem CSP ir starp līderiem valsts pārvaldē attiecībā uz atvērto datu pieejamību un iestādes saziņā ar sabiedrību.

STARPTAUTISKĀ SADARBĪBA

Starptautiskā sadarbība

CSP eksperti turpināja dalību starptautiskajās aktivitātēs, lielākoties attālinātā veidā. Pandēmijas un ārkārtas situācijas kontekstā starptautiskā sadarbība bija īpaši svarīga, lai dažādos diskusiju formātos dalītos pieredzē par risinājumiem datu vākšanas nepārtrauktības nodrošināšanai un salīdzināmu datu nodrošināšanai lēmumu pieņēmēju vajadzībām.

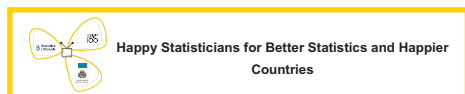
Vairāk nekā 200 starptautiskās sanāksmēs CSP eksperti sniedza ieguldījumu statistikas metodoloģijas izstrādes, attīstības un saskaņošanas jautājumu risināšanā starptautiski salīdzināmas statistikas sagatavošanai. Pandēmijas kontekstā starptautiskās statistikas kopienas darba kārtībā bija tādi jautājumi kā savlaicīgāku, detalizētāku un jaunu datu sagatavošana gan izmantojot esošos datu avotus un statistikas iestāžu ekspertu zināšanas, gan pēc iespējas meklējot jaunus datu avotus oficiālās statistikas sagatavošanas vajadzībām.

Eiropas Statistikas sistēmas, ANO un OECD ietvaros CSP eksperti snieguši viedokli par darbu nepārtrauktību pandēmijas laikā, diskutējot par piemērotākajiem rādītājiem lēmumu pieņēmēju vajadzībām, kā arī jaunām datu prasībām un izaicinājumiem oficiālajai statistikai.

Nacionālo statistikas iestāžu vadītāju sanāksmēs stratēģiskā līmenī CSP devusi ieguldījumu diskusijās par Eiropas Statistikas sistēmas turpmāku atbildi Covid-19 pandēmijas raisītiem izaicinājumiem un atveseļošanās mērījumiem, ESS atbildi jaunām datu prasībām ES politiku uzraudzības vajadzībām, par jaunām partnerībām un piekļuvi jauniem datu avotiem oficiālās statistikas savlaicīguma nodrošināšanai, kā arī par ESS inovāciju programmu koordinētām procesu un produktu uzlabojumu darbībām Eiropas Statistikas sistēmā.

Sekojošā ANO EEK Statistikas nodaļas un Eiropas Statistiķu konferences sekretariāta lūgumam, Aija Žīgure jau trešo reizi uzņēmas nozīmīgu lomu un goda pienākumu piedalīties Biroja ievēlēšanas procedūrā. Aija Žīgure kā ilggadēja nacionālās statistikas iestādes vadītāja Biroja ievēlēšanas procedūras ietvaros aptaujāja visus konferences dalībniekus par viņu atbalstu piedāvātajam Biroja sastāvam, skaidrojot gan profesionālos iemeslus konkrēto biedru izvēlei, gan Biroja darba nozīmi kopumā. Par Biroja ievēlēšanas rezultātiem Aija Žīgure ziņoja Eiropas Statistiķu konferences norises laikā.

Apzinoties korektas likumdošanas nozīmi oficiālās statistikas vajadzībām, CSP Juridiskā un pārvaldes organizācijas departamenta direktore Ieva Začeste vadīja sesiju par piekļuvi privātajiem datu avotiem 2021. gada 18.–19. novembrī notikušajā ANO EEK sanāksmē par Statistikas likumdošanas modernizācijas jautājumiem.

Baltic Statisticians Radio Day
19 March 2021

Pēc CSP iniciatīvas organizēta
Baltijas statistikas iestāžu
Radio diena

Baltijas valstu statistikas iestāžu sadarbības stiprināšanai 19. martā pēc CSP iniciatīvas organizēta Baltijas statistikas iestāžu Radio diena. Izmantojot interneta radio iespējas, kolēģi klausījās statistikas iestāžu vadītāju intervijas, sūtīja sveicienus kolēģiem citās iestādēs un visas dienas garumā klausījās pašu izvēlētu mūziku.

2021. gada septembrī, atsaucoties Lietuvas Statistikas aicinājumam, CSP komanda 30 dalībnieku sastāvā piedalījās *EuroStep21* izaicinājumā. Izaicinājumā visām Eiropas Savienības statistikas iestādēm bija iespēja iesaistīties kopējā mērķa sasniegšanā – nostaiģāt 50 miljonus soļu! Mērķis tika sasniegts un pat pārsniegts. Arī CSP kolēģi, viņu radi un draugi 12 nedēļu garumā soļoja un skaitīja soļus – gan darba un ikdienas gaitās, gan sēņojot, gan ceļojot ārpus Latvijas. Kopā CSP komanda nostaiģāja 15,78 miljonus soļu, finiģējot godpilnajā 2. vietā.

Kolāža no *EuroStep21*
dalībnieku foto

KOMUNIKĀCIJA AR SABIEDRĪBU

Komunikācija ar sabiedrību

PUBLICITĀTE MEDIJOS UN SOCIĀLAJOS TĪKLOS

2021. gadā CSP izplatījusi 224 statistikas ziņas, kā arī informāciju par CSP darbības aktualitātēm. Sasniegtās auditorijas ziņā nozīmīgākie mediji bija interneta portāli Delfi, TVnet, Kasjauns.lv, Apollo, LA.lv, nra.lv, skaties.lv, LSM, četri radio (LR1, LR2, SWH, Skonto) un viena televīzija (LTV1), bet pēc pieminējumu skaita – LETA, TVnet, nra.lv, Delfi, Kasjauns.lv, Apollo, LA.lv, Diena.lv, skaties.lv, LSM.

Medijos CSP minēta 15 055 reizes, kas ir par 5 695 jeb 60 % vairāk nekā 2020. gadā, un šis krasais pieaugums galvenokārt saistāms ar iedzīvotāju skaita pieminējumu Covid-19 statistikā (36 %). Kopš gada sākuma, strauji pieaugot iedzīvotāju skaita pieminējumiem saistībā ar Covid-19 saslimstību un vakcināciju, izmainījās arī sadalījums mediju segmentos – krasi pieauga tiešsaistes mediju daļa (68 %) un saruka radio (11 %), ziņu aģentūru (7 %), nacionālo (6 %) un reģionālo (5 %) laikrakstu, TV (2 %) un žurnālu (1 %) segments.

2021. gadā medijos visvairāk pieminētais bija CSP novērtētais iedzīvotāju skaits Covid-19 statistikā – katrs trešais jeb 36 % no visiem pieminējumiem, tad seko demogrāfija (12 %), patēriņa cenas (7 %), nodarbinātība un bezdarbs (6 %), apsekojumi (5 %), algas (4 %), IKP (4 %), mirstība (4 %), tūrisms (3 %), mājsaimniecības (3 %), ārējā tirdzniecība (3 %) u.c.

2021. gada beigās @CSP_Latvija kontam bija 6 770 sekotāju, @CSB_Latvia kontam angļu valodā – 3 330 sekotāju, Facebook kontam – 2 860 lietotāju.

INFORMĀCIJAS PIEPRASĪJUMI

2021. gadā CSP sniegusi atbildes uz 1 128 informācijas pieprasījumiem no iedzīvotājiem, valsts institūcijām un uzņēmumiem, kā arī 23 datu lietotājus regulāri nodrošinājusi ar statistikas datu apkopojumiem. Tāpat CSP atbildējusi uz 230 mediju jautājumiem. No medijiem visbiežāk datus vai CSP amatpersonu komentārus prasīja Latvijas Televīzija (39), Latvijas Radio (36), Dienas Bizness (22), TV3 (14), ReTV (13), Re:Baltica (10), Latvijas Mediji (8), Diena (6).

STATISTIKAS POPULARIZĒŠANA

“Apmaldīties var mežā un apmaldīties var arī datos, tāpēc gādājam, lai vajadzīgie dati kā kompass ir pa rokai ikvienam, kam tie ir nepieciešami – no skolnieka līdz pētniekam. Datu vizualizācijas, pētnieciskās datu kopas, ģeotelpiskā statistika, metadati – to visu sniedzam datu lietotājiem,” teic CSP Informācijas un komunikācijas departamenta direktors Uldis Ainārs.

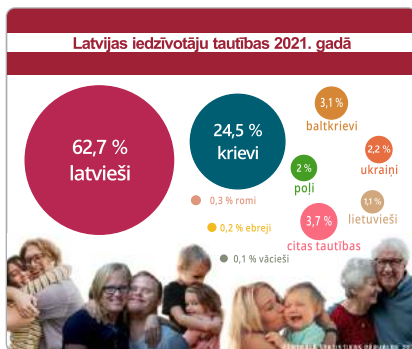
CSP priekšnieces Aijas Žīgures ilustrācija no žurnāla "IR"

CSP Sociālās statistikas departamenta direktore
Baiba Zukula

Komunikācija ar sabiedrību

Latvijas statistika @CSP_Latvija • Nov 17, 2021
Mēs esam gandrīz 1,9 miljoni Latvijas iedzīvotāju.
Mūsu vidū saskaitāmas pat 165 dažādas tautības.
Sveicam Latvijas 103. gadskārtā!

Nepilni 600 skatījumu novembrī publicētajai 3. ceturkšņa demogrāfijas infografikai

Ikgadējā CSP balva par teicamu sadarbību kvalitatīvas statistikas nodrošināšanā 2021. gadā

23. februārī Vidzemes inovāciju nedēļas ietvaros tiešsaistes konferencē CSP pārstāvis Uldis Ainārs un Dāvis Kļaviņš prezentēja CSP statistiku par blīvi apdzīvotām teritorijām un teritoriju ekonomiskās aktivitātes datu analīzes rīku tea.csb.gov.lv. Rīks sniedz atbalstu ekonomisko rādītāju analīzei pēc iedzīvotāja dzīvesvietas vai darbavietas. Izmantojot rīku, iespējams analizēt teritorijā dzīvojošo darba vietu ģeotelpisko novietojumu, teritorijā notiekošās ekonomiskās aktivitātes – noskaidrot svarīgākās nozares, kurās strādā konkrētās teritorijas uzņēmumi vai teritorijā dzīvojošie.

STATISTIKAS PORTĀLS UN JAUNI DATI

CSP mājaslapa pievienojās valsts un pašvaldību iestāžu tīmekļvietņu vienotajai platformai, tāpēc kopš 12. marta informāciju par CSP publicē iestādes mājaslapā, bet visa CSP atbildībā esošā oficiālā statistika, preses relīzes, publikācijas, infografikas un kartes pieejamas oficiālās statistikas portālā stat.gov.lv.

Reaģējot uz straujo mirstības pieaugumu, kopš februāra CSP sāka publicēt jaunu statistiku – mirstība pa nedēļām. Septembrī, krasi pieaugot saslimstībai ar Covid-19, CSP uzsāka publicēt datus un kartes par pilnībā pret Covid-19 vakcinētajiem Latvijas iedzīvotājiem, t.sk. tautību un vecuma grupu dalījuma. Situāciju fiksē kopš 2021. gada marta, un datus atjauno reizi mēnesī. Saņemtos datus par vakcinētajiem analizē saskaņā ar CSP novērtēto iedzīvotāju skaitu Latvijā.

PATEICĪBA PAR DATU SNIEGŠANU

CSP ir tradīcija katru gadu pateikties vienam uzņēmumam, ar kuru bijusi teicama sadarbība. Izvēle ir sarežģīta, jo ir ļoti daudz uzņēmumu, kas disciplinēti sniedz statistikas pārskatus. 20. decembrī CSP priekšiece Aija Žīgure "Daugavpils Lokomotīvu remonta rūpnīcai" (DLRR) tiešsaistē pasniedza ikgadējo CSP balvu par teicamu sadarbību kvalitatīvas statistikas nodrošināšanā 2021. gadā.

Izskanēja daudz labu vārdu par to, kā notiek sadarbība ar DLRR – abpusēja izpratne, kvalitatīvi un laicīgi sagatavoti pārskati, līdz ar ko dati nonāk CSP datubāzē un datu analītiķu rokās.

RESURSU PĀRVALDĪBA

Informācijas un komunikācijas tehnoloģijas

Valstī noteikto klātienē darba ierobežojumu dēļ arī CSP darbiniekiem bija nepieciešams strādāt attālināti un veikt visus darba pienākumus. CSP sekmīgi nodrošināja nepieciešamos tehniskos līdzekļus un risinājumus visiem darbiniekiem attālinātā darba veikšanai, ievērojot datu aizsardzības un informācijas sistēmu drošības prasības.

Vienlaikus CSP nav apturējusi infrastruktūras un informāciju sistēmu attīstības darbus: gatavotas tehniskās prasības nepieciešamajiem uzlabojumiem, realizēti atbilstoši projekti, kas nodrošināja gan iestādes darbības nepārtrauktību, gan arī izmantojamo informācijas sistēmu atbilstību aktuālajām vajadzībām. Projekti skāra plašu tematisko spektru, sākot ar darbiniekiem nepieciešamās tehnikas iegādi, infrastruktūras darbībai nepieciešamo iekārtu iegādi un uzstādīšanu un beidzot ar statistisko datu apstrādes sistēmu pilnveidošanu un ieviešanu ekspluatācijā.

Starp būtiskākajām informācijas sistēmu izstrādēm ir atzīmējama Ārējās tirdzniecības statistikas datu apstrādes sistēmas izstrādes uzsākšana, kas nodrošinās datu apstrādi kā no respondentiem un nacionālajiem administratīvajiem datiem, tā arī citās ES valstīs savāktajiem ārējās tirdzniecības datiem. CSP izstrādāja Statistisko klasifikāciju satura pārvaldības sistēmas tehniskās prasības, kas kalpos par pamatu pašas sistēmas izstrādei nākamajā pārskata periodā. Noslēdzās Sociālās statistikas datu noliktavas sistēmas pilnveidošanas projekts, kas deva iespēju ērtāk un ātrāk integrēt un apstrādāt no dažādiem administratīvo datu avotiem iegūtos datus.

CSP turpināja attīstīt infrastruktūru, iegādājoties un ieviešot papildu serveru un disku masīvu sistēmas, lai būtu pieejama datu apstrādes jauda un kapacitāte statistisko datu apstrādei, cita starpā arī iepriekš minēto jaunveidojamo sistēmu izmantošanai, kā arī novecojušo serveru un disku masīvu sistēmu aizstāšanai.

Darbiniekus nodrošināja ar portatīvajiem datoriem, tos aprīkojot ar informācijas aizsardzības un attālinātās piekļuves risinājumiem, ļaujot izmantot pilnīgi visas nepieciešamās sistēmas tieši tāpat, kā atrodoties birojā.

Finanšu resursi un rezultatīvie rādītāji

CSP ĪSTENOTĀS BUDŽETA PROGRAMMAS

CSP budžetu veido šādas **budžeta programmas (apakšprogrammas)**:

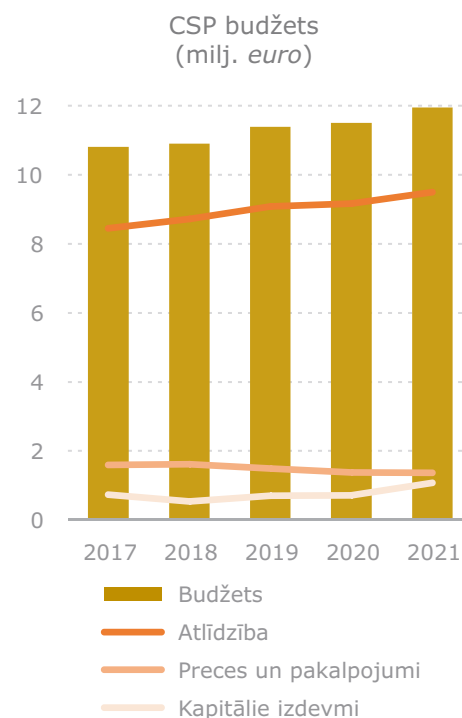
- 24.00.00 programma "Statistiskās informācijas nodrošināšana";
- 62.00.00 programmas "Eiropas Reģionālās attīstības fonda (ERAF) projektu un pasākumu īstenošana" 62.07.00 apakšprogramma "Eiropas Reģionālās attīstības fonda (ERAF) projekti (2014–2020)";
- 63.00.00 programmas "Eiropas Sociālā fonda (ESF) projekti (2014–2020)" 63.07.00 apakšprogramma "Dalība starptautiskajos izglītības pētījumos";
- 67.00.00 programmas "Eiropas kopienas iniciatīvas projektu un pasākumu īstenošana" 67.06.00 apakšprogramma "Eiropas kopienas iniciatīvas projekti";
- 71.06.00 Norvēģijas finanšu instrumenta finansētā programma "Klimata pārmaiņu mazināšana, pielāgošanās tām un vide (LV-CLIMATE)";
- 99.00.00 programma "Līdzekļi neparedzētiem gadījumiem".

2021. gadā minēto budžeta programmu ietvaros CSP galvenās aktivitātes bija saistītas ar stratēģiskā mērķa, apstiprināto prioritāšu un veicamo uzdevumu izpildi, nodrošinot statistiskās informācijas lietotājus ar neatkarīgu augstas kvalitātes oficiālo statistiku.

CSP BUDŽETS

Ieņēmumi no maksas pakalpojumiem 2021. gadā bija 225 043 *euro*, kas salīdzinājumā ar 2020. gadu ir samazinājušies par 3 695 *euro* jeb 1.6 %. Ieņēmumu samazinājums veidojās sakarā ar pandēmijas izraisītajiem ierobežojumiem.

Transfertu ieņēmumi 2021. gadā veidojās, pamatojoties uz noslēgto partnerības līgumu par Norvēģijas finanšu instrumenta programmas "Klimata pārmaiņu mazināšana, pielāgošanās tām un vide" iepriekš noteiktā projekta Nr.LV-CLIMATE-0001 "Klimata pārmaiņu politikas integrācija nozaru un reģionālajā politikā" ieviešanu.

Finanšu resursi un rezultatīvie rādītāji

Dotācija no vispārējiem ieņēmumiem 2021. gadā bija 11 704 535 *euro*, un salīdzinājumā ar 2020. gadu palielinājums ir par 353 882 *euro* jeb 3.1 %. Palielinājums saistīts ar 24.00.00 programmā "Statistiskās informācijas nodrošināšana" piešķirto finansējumu prioritāro pasākumu īstenošanai statistikas modernizācijai, uzņēmēju administratīvā sloga mazināšanai un datu pieejamības veicināšanai

CSP kopbudžeta izdevumi 2021. gadā bija 11 947 857 *euro*, kas salīdzinājumā ar 2020. gadu ir palielinājušies par 448 397 *euro* jeb 3.9 %.

Nr.p.k.	Finansiālie rādītāji	2020. gadā faktiski	2021. gadā	
			plānots	faktiski
1.	Finanšu resursi izdevumu segšanai (kopā)	11 591 130	12 208 744	11 983 678
1.1.	dotācijas	11 350 653	11 941 397	11 704 534
1.2.	maksas pakalpojumi un citi pašu ieņēmumi	228 738	204 562	225 043
1.3.	transferti	11 739	62 785	54 101
2.	Izdevumi (kopā)	11 499 460	12 208 744	11 947 856
2.1.	uzturēšanas izdevumi (kopā)	10 780 995	10 942 964	10 867 738
2.1.1.	kārtējie izdevumi	10 546 495	10 936 039	10 860 813
2.1.2.	subsīdijas, dotācijas un sociālie pabalsti	-	1 425	1 425
2.1.3.	uzturēšanas izdevumu transferti	234 500	5 500	5 500
2.2.	izdevumi kapitālieguldījumiem	718 465	1 265 780	1 080 118

REZULTATĪVIE RĀDĪTĀJI

2021. gadā turpinājās Covid-19 pandēmija un ārkārtas situācija valstī, kas lika sastapties ar jauniem izaicinājumiem, nedrošību un mainīgu vidi, tomēr CSP darbība lielākoties noritēja atbilstoši stratēģijā un darba plānā noteiktajiem mērķiem un prioritātēm.

Tabulā apkopota informācija par CSP darbības stratēģijā 2020.–2022. gadam izvirzīto mērķu un prioritāro uzdevumu, kā arī sasniedzamo rezultatīvo rādītāju izpildi 2021. gadā.

Rezultatīvais rādītājs	2020. gadā faktiski	2021. gadā	
		plānots	faktiski
Izstrādāta un aktualizēta Oficiālās statistikas programma vidējam termiņam (skaits)	1	1	1
Nodrošināts uzņēmumu statistikas pārskatu vidējais atbildētības (savākšanas) līmenis (%)	90	90	90
Datu noliktavas ietvaros integrēti dati no ārējiem datu sniedzējiem/īpašniekiem (skaits)	63	70	70
Ģeotelpiskās statistikas lejupeļādes pakalpojumu atbilstības nodrošināšana INSPIRE direktīvas trešā pielikuma 1. un 10. tēmas prasībām (pakalpojumu atbilstība <i>Inspire</i> prasībām %)	100	100	100
Veikts monitorings par Latvijas augstskolu un profesionālās izglītības iestāžu absolventiem 10 gadus kopš absolventa eksmatrikulācijas (ar diploma izsniegšanu) gada (uzkrājot absolventu skaits):			
<ul style="list-style-type: none"> par Latvijas augstskolu absolventiem 	30 000	45 000	45 000
<ul style="list-style-type: none"> par Latvijas profesionālās izglītības iestāžu absolventiem 	8 000	16 000	16 000
Respondentu apmierinātības aptaujā novērtēts darbinieku saziņas, kultūras un profesionalitātes līmenis (ar CSP darbu apmierināti un daļēji apmierināti, %)	95	86	94
Sasniegta un noturēta sasniegtajā līmenī ONAs atbilstība Eiropas statistikas Prakses kodeksa prasībām (atbilstības līmenis %)	91	90	91
Organizētas sanāksmes ar respondentiem (uzņēmēju asociācijām) jaunas datu ieguves/ aprēķinu metodoloģijas ieviešanai un/vai esošās metodoloģijas pilnveidošanai (sanāksmju skaits)	4	1	1

Finanšu resursi un rezultatīvie rādītāji

Rezultatīvais rādītājs	2020. gadā faktiski	2021. gadā	
		plānots	faktiski
Nodrošināts uzņēmumu statistikas pārskatu vidējais atbildētības līmenis (%)	90	90	90
Ar nozīmīgākajiem administratīvo datu turētājiem noslēgtie/aktualizētie sadarbības līgumi (skaits)	2	4	5
Īstenotas aktivitātes datu lietotāju izglītošanā un statistikas popularizēšanā (konferenču, prezentāciju skaits)	6	4	4
CSP datu izplatīšanā izmantotas interaktīvas datu vizualizācijas (skaits)	174	10	10
Nodrošināti inovatīvi statistikas produkti, specifiskam mērķim veidoti inovatīvi statistikas publicēšanas risinājumi, ģeotelpiskā statistika (skaits)	1	1	1
Ieviesti pasākumi publiski pieejamās informācijas kvalitātes pilnveidošanai, nodrošinot un uzturot atgriezenisko saiti ar uzņēmējiem, nacionālo kontu sistēmas rādītāju galvenajiem lietotājiem un citiem oficiālās statistikas lietotājiem (skaits)	4	4	4
Izstrādāta metodoloģija un publicēta eksperimentālā statistika (publicēto statistikas rādītāju skaits)	5	3	3
Nodrošināta e-pārskatu iesniegšana EDV sistēmā (pieejamo elektronisko veidlapu īpatsvars EDV sistēmā %)	93	94	94
Īstenota oficiālās statistikas nodrošināšanas sistēmas vadošās iestādes funkcija un organizētas darba sanāksmes Latvijas statistikas iestādēm par aktuāliem darbības jautājumiem (sanāksmju skaits)	4	3	3
Organizētas Statistikas padomes sanāksmes un iesniegti izskatīšanai tajās ar oficiālās statistikas nodrošināšanas sistēmas koordināciju saistīti jautājumi (sanāksmju skaits)	3	4	4
Īstenoti statistikas leguves, apstrādes, analīzes un izplatīšanas attīstības projekti, sagatavoti noslēguma ziņojumi Eurostat par īstenotajiem projektiem (skaits)	20	15	15

Personāls un personāla vadība

Darbinieki un viņu augstā profesionālā kompetence ir CSP stiprā puse. 2021. gada 31. decembrī CSP strādāja 468 nodarbinātie, no tiem 257 ierēdņi jeb 55 % no nodarbināto kopējā skaita.

CSP lielākā daļa (70 %) no nodarbinātajiem ir sievietes, bet vadītāju amatos sieviešu īpatsvars ir vēl augstāks nekā vidēji iestādē, t.i., 80,1 %.

Par CSP nodarbināto lojalitāti iestādei liecina fakts, ka 22,4 % nodarbināto CSP strādā ilgāk nekā 20 gadus.

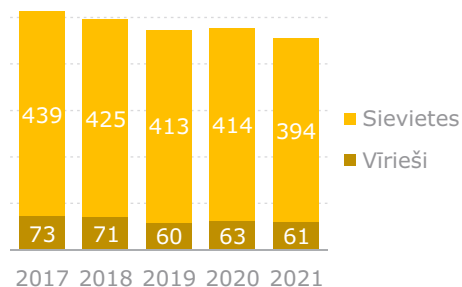
2021. gadā 35 nodarbinātie bija nolēmuši turpināt savas darba gaitas CSP, strādājot citā amatā. Kopumā 2021. gadā CSP uzsākuši darbu 23 jaunie kolēģi, bet darbu ir beiguši 49 nodarbinātie. Nodarbināto mainības līmenim ir tendence samazināties, lai arī salīdzinājumā ar 2020. gadu tas ir palielinājies par 3 procentpunktiem, un 2021. gadā tas bija 10,8 %.

2022. gada 1. janvārī CSP bija 51 vakanta amata vieta, no tām 4 bija vadītāju amatos. Vakanti bija tādu darbinieku amati kā vecākais referents (17), intervētājs (8), statistiķis (5), datubāzu analītiķis un programmētājs (4).

Profesionāla un objektīva personāla atlases procesa nodrošināšanai izveido konkursa komisiju, kura vairākās kārtās, izmantojot strukturētus kritērijus pretendentu vērtēšanai un organizējot praktiskos pārbaudes uzdevumus un pārrunas, atlasa piemērotākos pretendentes. 2021. gadā CSP izsludināja 83 atlases konkursus, no tiem 59 bija uz ierēdņu amata vietām un 24 uz darbinieku amata vietām. Atlases konkursos kopumā pieteicās 256 pretendenti.

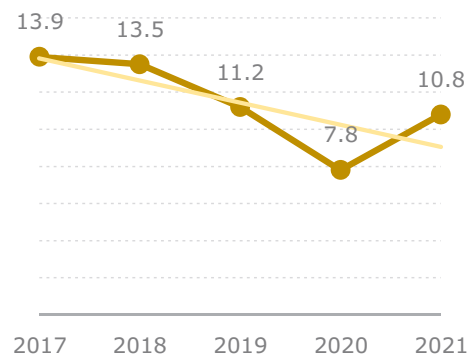
Lai paātrinātu jauno darbinieku iekļaušanos kolektīvā, maijā CSP ieviesa mentoringa programmu – vienotu pieeju jaunā darbinieka apmācībā. Tā ietver tiešsaistes/klātienes tikšanās ar Lietvedības un arhīva daļas vadītāju, Kvalitātes daļas vadītāju, Personāla daļas darbiniekiem, mentoru un iepazīšanos ar kolēģiem. Struktūrvienības vadītājs šo informāciju ietver ievadprogrammā, kurā norādīti pirmajās nedēļās paveicamie uzdevumi un noderīgu saišu katalogs, kā arī darba pienākumu izpildei apgūstamās apmācību programmas un sistēmas.

Darba organizācijas un procesu uzlabošanas nolūkā 2021. gadā CSP sadarbībā ar ārpakalpojuma sniedzēju SIA "Blend Consulting" veica pamata procesu funkcionālo auditu. CSP darba grupa kopīgi ar konsultantu definēja audita metodoloģiju – pētāmo objektu un sasniedzamos mērķus, kā arī izvēlējās pētāmos produktus. Rezultātā funkciju auditu veica četriem statistikas produktiem divos Vispārējā statistikas procesu modeļa pamata procesos: datu apstrāde un datu analīze. Līdztekus pārskatīja arī amatu aprakstus, izvērtējot

2017 2018 2019 2020 2021

CSP nodarbināto sieviešu un vīriešu skaits

2017 2018 2019 2020 2021

CSP nodarbināto mainības līmenis

Personāls un personāla vadība

amatus saskaņā ar metodoloģiju, kas ir MK 2010. gada 30. novembra noteikumu Nr. 1075 "Valsts un pašvaldību institūciju amatu katalogs" pamatā.

CSP definēja nepieciešamo spēju portfeli divām amatu grupām: intervētājiem un telefonintervētājiem. Spēju portfeļa galvenās prasmes saistās ar komunikācijas prasmju attīstīšanu un uzlabošanu, izstrādājot specifisku apmācību programmu. Datu apstrādes jomā definēja ar speciāli izstrādātas apmācību programmas palīdzību attīstāmas datu apstrādes prasmes.

CSP lielākā vērtība ir augsti izglītots un profesionāls personāls – 76,4 % nodarbināto ir augstākā izglītība, no tiem 207 ir maģistra grāds, un 1 – doktora grāds.

CSP nodarbināto zināšanu un prasmju paaugstināšanai un nostiprināšanai pastāvīgi piedāvā iespēju mācīties un pilnveidoties. Mācību procesa organizēšanā CSP turpina meklēt labākos risinājumus nodarbināto profesionālās attīstības un kompetences paaugstināšanai, gan organizējot CSP vajadzībām pielāgotas mācības lielākām nodarbināto grupām, gan nodrošinot individuālas mācību iespējas.

2021. gadā 317 CSP nodarbinātie piedalījies 148 dažādās apmācībās –ursos, semināros, vebināros, konferencēs, forumos u.tml. Apmācības notika tādās jomās kā profesionālo kompetenču paaugstināšana, t.sk. atbalsta personāla kvalifikācijas pilnveidošana, mācības informāciju tehnoloģiju jomā un mācības Eiropas statistiķu apmācību programmu ietvaros u.c.

CSP novērtē aktīvus darbiniekus, kuri rosina uzlabojumus darba procesu pilnveidošanai vai demonstrē plašas zināšanas un analītisku pieeju dažādu jautājumu risināšanā un domā plašāk par saviem tiešajiem amata pienākumiem. Mēs lepojamies ar saviem kolēģiem!

2021. gadā EM Atzinības rakstu par profesionālu darbu, dodot būtisku ieguldījumu statistikas datu sagatavošanā un izplatīšanas procesu pilnveidošanā, kā arī jaunu, efektīvāku darba metožu attīstībā, pasniedza Statistikas metodoloģijas un kvalitātes departamenta direktorei Jolantai Minkevicai, Sociālās statistikas departamenta Sociālās statistikas metodoloģijas daļas vadītājai Sigitai Šulcai, Sociālās statistikas departamenta direktorei Baibai Zukulai un Lauksaimniecības un vides statistikas departamenta Lauksaimniecības statistikas daļas vadītāja vietniecei Ilzei Januškai.

EM Pateicības rakstu pasniedza Sociālās statistikas departamenta Sociālās statistikas datu apstrādes daļas vadītājai Zanei Pallo-Mangalei, Statistikas

Personāls un personāla vadība

metodoloģijas un kvalitātes departamenta Kvalitātes vadības daļas vadītājai Ievai Pauļukai, Juridiskā un pārvaldes organizācijas departamenta direktora vietniekam Madaram Deakam, Makroekonomiskās statistikas departamenta Patēriņa cenu indeksu daļas vadītājai Nataljai Dubkovai.

2021. gadā CSP Atzinības rakstu pasniedza 7 nodarbinātajiem, bet Pateicības rakstu – 35 nodarbinātajiem.

NĀKAMAJĀ GADĀ PLĀNOTIE PASĀKUMI

Nākamajā gadā plānotie pasākumi

2022. gadā CSP turpinās pildīt iestādes stratēģijā 2020.–2022. gadam noteiktos uzdevumus, nodrošinot lietotājus ar neatkarīgu augstas kvalitātes oficiālo statistiku.

VEICAMIE PRIORITĀRIE PASĀKUMI 2022. GADĀ:

- Oficiālās statistikas programmas 2022.–2024. gadam izpildes nodrošināšana CSP kompetences ietvaros;
- informatīvo pasākumu par pētniecības un attīstības darbiem un inovāciju īstenošana;
- atbilstoši Eiropas uzņēmējdarbības statistikas noteiktajām detalizācijas prasībām ražotāju cenu kopindeksu aprēķināšana;
- augstskolu un profesionālās izglītības iestāžu absolventu monitorings;
- statistisko klasifikāciju satura pārvaldības sistēmas tehniskā risinājuma izstrāde;
- datu ievada izstrāde ISDAVS CAWImobile un pielāgots apsekojumu instrumentārijs šāda veida datu ievadam;
- detalizētas teritoriālās statistikas (režģa dati, ciemi, blīvi apdzīvotas teritorijas, pilsētu apkaimes, pagasti) sagatavošana;
- SUR ieviešanas turpināšana;
- lietotnes izveide nepieciešamo cenu indeksu apkopošanai pa ceturkšņiem, lai varētu ieviest dubultās deflācijas metodi ceturkšņa IKP aprēķinā;
- iedzīvotāju skaita, migrācijas, dzimstības, mirstības, laulību rādītāju laikrindu pārrēķins atbilstoši 2021. gada Administratīvo teritoriju un teritoriālā iedalījuma vienību klasifikatoram;
- 2020. gada lauksaimniecības skaitīšanas rezultātu publicēšana valsts, reģionu, novadu un pagastu līmenī;

Nākamajā gadā plānotie pasākumi

- Statistiskā lauku saimniecību reģistra funkcionalitātes izvērtēšana, reģistra apraksta un priekšlikumu sagatavošana reģistra modernizācijai;
- ražotāju cenu indeksu aprēķināšanas sistēmas ieviešana;
- uz savstarpēji saistītiem moduļiem balstītas preču ārējās tirdzniecības statistikas apstrādes sistēmas izveidošana, mikrodatu apmaiņas apakšsistēmas izveidošana, nodrošinot drošu konfidenciālas informācijas apmaiņu ar citām ES dalībvalstīm par preču eksportu;
- reģionālo datu vākšanas un ziņošanas sistēmas izveidošana, lai veicinātu reģionālo klimata pārmaiņu politikas plānošanu un ieviešanu.

CENTRĀLĀ STATISTIKAS PĀRVALDE

Pārskatu veidoja:

Inga Ābrāma

Informāciju pārskatam sniedza:

Anita Raubena, Armands Plāte, Baiba Zukula, Guna Graudiņa, Gundega Kuzmina, Ieva Pauļuka, Ieva Začeste, Ieva Zemeskalna, Ilze Skujeniece, Intars Abražūns, Janīna Dišereite, Jānis Jonikāns, Jolanta Minkevica, Kaspars Vasaraudzis, Laura Vīna-Balode, Norberts Tālers, Pāvels Onufrijevs, Ramona Skakunova, Svetlana Blumere, Uldis Ainārs

Aijas Žīgures foto:

Vilena Krasņitska

Dizains, Datorsalikums:

Maija Graudiņa, Salvis Staģis

www.csp.gov.lv
Lāčplēša iela 1, Rīga, LV-1301
Tālrunis: 67366850
e-pasts: pasts@csp.gov.lv

gada pārskats
2021